

Кредитний ризик присутній в явному вигляді при кредитуванні, формування портфеля цінних паперів, міжбанківських, валютних операціях, роботі з гарантіями і поручительствами, похідними цінними паперами та дилерської діяльності.

Кредитний ризик можна розглядати як один із найбільших ризиків, притаманних банківській діяльності. Невисокі темпи приросту обсягів і рентабельності кредитування змушують банки систематично і планомірно розробляти й удосконалювати методологію управління кредитними ризиками і створювати організаційні структури для її реалізації в повсякденному банківській практиці.

Кредитний ризик залежить від впливу багатьох чинників, які необхідно враховувати при його оцінці і прогнозуванні: макроекономічні фактори, чинники, пов'язані з підприємствами-позичальниками; чинники, пов'язані з банком [3 с. 146].

Література:

- 1 Аналіз мінімізації банківських ризиків [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-referat.com>.
2. Гаджієв Ф. Р. Управління валютними ризиками / Ф. Р. Гаджієв // Гроші та кредит. – 1999. – № 9. – С.66-69.
3. Осипенко Т. В. Про систему ризиків банківської діяльності / Т. В. Осипенко // Гроші і кредит. – 2000. – № 4. – С. 28-30.

Тетяна СУРМЯК

студентка гр. ФМС-42 факультету фінансів ТНЕУ

Науковий керівник:

к.е.н., доц. кафедри банківської справи Галицьке Ю.М.

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ ЯК ОСНОВА КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН

Найпоширенішою причиною, через яку банк відмовляється надати кредит, є низький рівень кредитоспроможності позичальника.

Кредитоспроможність – наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки. Щоб дати оцінку кредитоспроможності потенційного позичальника, кредитор мусить: детально проаналізувати інформацію, подану в заявці на кредит; вивчити отримані документи від цієї особи; звернутись за додатковою інформацією в бюро кредитних історій та визначити скоринг-бал клієнта [1].

В момент подачі запиту на отримання кредиту банк проводить аналіз отриманої заявки. При розгляді запитів на кредитування банк обов'язково проводить оцінку майбутньої платоспроможності потенційного позичальника. Це є одним із способів запобігання або хоча б зведення до мінімуму кредитного ризику банку.

Аналіз кредитної історії передбачає перевірку даних про якість платіжної дисципліни потенційного позичальника за раніше отриманими кредитами в цьому банку (у випадку чинного клієнта) або ж в інших банках. Для перевірки кредитної історії аналітики використовують внутрішні і зовнішні "чорні списки", "білі списки", існуючі бази кредитних історій. В Україні з такими базами великі проблеми... Не існує однієї загальної бази даних, що обумовлено в першу чергу небажанням банків розкривати конкурентам інформацію про позичальників. Тому не завжди, навіть у

разі наявності проблем з погашенням попередніх кредитів у клієнта або шахрайства, банк зможе дізнатися про це.

Найбільш відома і велика база на теперішній час - це Українське Бюро Кредитних Історій, створене ПриватБанком спільно з компанією БикОптіма Лімітед. До неї входить більше 40 банків-партнерів, 80 кредитних спілок, декількох лізингових і страхових компаній.

Оцінка платоспроможності на рівні доходів потенційного позичальника здійснюється на основі даних про доходи фізичної особи та ступеня ризику їх втрати. Основним доходом фізичних осіб є безпосередньо їх заробітна плата (пенсія), підтверджена наданою довідкою з місця роботи позичальника. Враховуються також і інші джерела доходів (дохід від здачі квартири в оренду, прибуток від підприємницької діяльності, доходи від депозитів, дивідендів тощо.), що можуть бути підтверджені податковою декларацією клієнта. Не підтверджений дохід частково або повністю обліковується відповідно до спеціальної матриці, розробленої та затвердженої банком. Після цього дані доходи коригуються на обов'язкові платежі (на житло, харчування, проїзд, одяг, платежі за діючими кредитами, страховку і т.д.). Потім отриманий результат порівнюється з майбутнім платежем за запитуваним лімітом. В основному, для позитивного рішення щодо видачі кредиту, чисті щомісячні доходи клієнта (скориговані на постійні витрати) повинні перевищувати платіж за кредитом відповідного більш ніж в 2 рази [2, с. 55].

Скоринг-бал клієнта являє собою математичну або статистичну модель, за допомогою якої на основі кредитних історій інших клієнтів банк намагається визначити, наскільки велика вірогідність того, що конкретний потенційний позичальник поверне кредит в строк.

Сенс кредитного скорингу полягає в тому, що кожному позичальнику приписується властива лише йому оцінка кредитного ризику. Порівняння значень, отриманих конкретним позичальником, зі специфічною для кожної моделі скорингу порогової оцінкою допомагає вирішити проблему вибору при видачі позик, розділяючи позичальників на 2 класи: тих, кому можна видати кредит, і тих, кому видача кредиту протипоказана.

Скоринг виділяє ті характеристики, які найбільш тісно пов'язані з ненадійністю або, навпаки, надійністю клієнтів певного віку, певної професії, освіти, таким же числом утриманців і т.д. Але в цьому і полягає дискримінаційний характер скорингу: людина, за формальними ознаками близька до групи з поганою кредитною історією, швидше за все, отримати кредит не зможе. Дані характеристики умовно розділені за кількома критеріями: особисті (вік, стать і т.д.), фінансові (рівень доходу, трудовий стаж і т.д.), супутня інформація (наявність автомобіля, земельної ділянки і т.д.).

У скорингової моделі існує до 25 параметрів; якісна система враховує безліч чинників і параметрів. Для кожного виду кредитування існує своя методика розрахунку скорингу.

Отриманий показник порівнюється з певним кількісним порогом встановленим банком, який є лінією беззбитковості. Відповідно, на отримання кредиту може розраховувати той клієнт, у якого інтегральна величина даних вище цього порога [3, с. 75].

У кожній кредитній угоді для кредитора наявний елемент ризику, так як завжди існує вірогідність неповернення кредиту позичальниками з різних причин, несплати відсотків по позичці, порушення термінів погашення заборгованості. Наявність ризику залежить від багатьох факторів, перш за все від умов і результатів діяльності

позичальника, що обумовлює вибір банком спеціальних критеріїв, котрі допомагають визначити ступінь надійності потенціального позичальника з точки зору виконання ним своїх зобов'язань, тобто його кредитоспроможність. Отже, високий рівень кредитоспроможності потенційного позичальника є визначальним фактором для прийняття рішення банком про надання кредиту.

Література:

1. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями // Постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012 р. № 23.

2. Галасюк В.В., Галасюк В.В. Оцінка кредитоспроможності позичальників: що оцінюємо? // Вісник НБУ.-2011.-№5.- С.54-56.

3. Камінський А. С. Експертна модель кредитного скорингу позичальника банку / А. С. Камінський // Банківська справа. – 2006. - № 1. – С.75 - 81.

4. Чайковський Я. Напрями удосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника – юридичної особи [Текст]/ Я.Чайковський // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Випуск 14-15. – С.78 – 85

Вікторія ТОЛОШНЯК

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К.

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

У міжнародній та вітчизняній практиці управління активами і пасивами є одним із фундаментальних понять фінансового менеджменту банку. Науковці одностайні щодо необхідності управління активами і пасивами в банку, хоча єдиної думки щодо визначення цього поняття в економічній літературі не склалося. Так, Джон Ф. Маршалл і Віпул К. Бансал дають наступне визначення: «Управління активами і пасивами являє собою спробу мінімізувати схильність цінового ризику за рахунок витримування певних пропорцій між активами і пасивами для досягнення цілей фірми (наприклад, досягнення встановленого рівня доходів) з одночасною мінімізацією ризику банку. Суть такого виду управління ризиками полягає саме у знаходженні правильних співвідношень між балансовими активами та пасивами» [1, с. 189]. Поєднання слів, яке використовують автори «спроба мінімізувати схильність цінового ризику» свідчить про невирішеність проблеми.

Найбільш повно зазначені методи управління активами і пасивами можуть бути використані при управлінні процентним ризиком. Дж. Сінкі певним чином заповнює прогалину та визначає процес управління активами і пасивами комерційного банку як скоординоване управління банківським балансом, яке приймає до уваги альтернативні сценарії процентної ставки і ліквідності [2, с. 392]. Тобто, Дж. Сінкі під управлінням активами і пасивами розуміє, в основному, методи управління чистою процентною маржею та гепом.